

Закон о Државном суду за заштиту државе, 1931.

Садржај

Закон о Државном суду за заштиту државе

I Уређење суда

II Надлежност

III Поступак

IV Прелазна и завршна наређења

Закон о накнади штете Држави због дела велеиздаје и о забрани над имовином лица окривљених због таквих дела

342.727.7
728(497.11)
(0345)

ЗА ЗАКОНА Св. 163.
и објашњених судском
административном праксом
ГОЈКО НИКЕТИЋ

35

ЗАКОН

О

ДРЖАВНОМ СУДУ ЗА ЗАШТИТУ ДРЖАВЕ

од 24. октобра, 1930. — II год.

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА
1 Кнез Михаилова улица 1
1931

163. Св.

ЗБИРКА ЗАКОНА

протумачених и објашњених судском
и административном праксом

Издаје Др. ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 163.

Св. 13 - Бр. 35

ЗАКОН

О

ДРЖАВНОМ СУДУ ЗА ЗАШТИТУ ДРЖАВЕ

од 24. октобра, 1930. — II год. *2465-12*

~~Ув. дело у нови инвентар бр. _____
1 јануара 1942 год.
Београд.~~

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА

1 Кнез Михаилова улица 1

1931

САДРЖАЈ

Закон о Државном суду за заштити државе.

I Уређење суда (§§ 1 — 12) — — —	5
II Надлежност (§§ 13 — 17) — — —	9
III Поступак (§§ 18 — 63) — — — —	21
IV Прелазна и завршна наређења (§§ 64 — 66) — — — — — — — — — —	35

Закон о накнади штете Држави због дела велеиздаје и о забрани над имовином лица окривљених због таквих дела 36

*Др. бр.
38588*

ЗАКОН

о државном суду за заштиту државе

од 24. октобра, 1939. — II год.

I Уређење суда.

§ 1. — Законом од 8 јануара 1929 године при Касационом суду у Београду установљени Државни суд за заштиту државе и Државно тужиоштво при томе суду самостална су надлештва, са посебним архивама и печатима.

§ 2. — Државни суд за заштиту државе има као судије десет чланова и пет заменика чланова. Министар правде може број чланова и заменика, према указаној потреби, увећати или умањити.

Чланови и заменици чланова одређују се на ту дужност Краљевим указом, на предлог Министра правде стављен у сагласности са Претседником Министарског савета, из реда судија виших редовних судова или претседника судова првога степена. Они задржавају своја ранија звања.

§ 3. — Најстарији члан по судијском рангу је претседник Државног суда за заштиту државе.

У случају спречености Претседника замењује га онај члан који је за њим најстарији по судијском рангу, а стално је на дужности у Државном суду за заштиту државе.

§ 4. — Министар правде може, на предлог Претседника Државног суда за заштиту државе, одредити овоме суду на вршење послова истражног судије потребан број судија зборних судова првога степена.

§ 5. — Државни тужилац Државног суда за заштиту државе поставља се Краљевим указом, на предлог Министра правде стављен у сагласности са Претседником Министарског савета, из реда виших државних тужилаца, заменика врховног државног тужиоца, судија виших редовних судова или претседника судова првога степена. Он врши дужност Државног тужиоца у Државном суду за заштиту државе стално, а задржава своје редовно звање.

§ 6. — Министар правде може, на предлог Државног тужиоца при Државном суду за заштиту државе, одредити на рад у Државном тужиоштву потребан број заменика, из реда чланова државних тужиоштава или судија.

§ 7. — Помоћно особље Државног суда за заштиту државе и Државног тужиоштва при томе суду одређиваће, према потреби, Министар правде на рад у тим надлештвима из реда архивских и других помоћних служ-

беника редовних судова и државних тужиоштава.

За послове записничара и друге судијске помоћне послове, Министар правде одређиваће млађе судије судови првог степена или судијске помоћнике са положеним судијским испитом.

§ 8. — Судије и други чиновници Државног суда за заштиту државе, као и чиновници Државног тужиоштва тога суда, ако нису са редовном службом у Београду, ослобађају се своје редовне дужности док су на сталној дужности у Државном суду за заштиту државе, и имају за то време право на дневницу по постојећим прописима. Осим тога, када су по службеном послу ван седишта суда, имају, поред путног трошка, још и право на накнаду трошкова за становање ван Београда, у суми од осамдесет динара дневно.

Судије и други чиновници Државног суда за заштиту државе, као и чиновници Државног тужиоштва тога суда, који су иначе са својом редовном службом у Београду, могу се одредити да дужност у Државном суду за заштиту државе и државном тужиоштву тога суда врше и поред своје редовне дужности. Овим службеницима, у том случају, припада за њихов увећани рад месечни специјални додатак који ће одредити Министар правде у споразуму са Министром финансија.

Издаци по другом ставу падају на терет кредита буџета Министарства правде за додатке на скупоћу код Министарства правде.

§ 9. — Службеници Државног суда за заштиту државе и државног тужиоштва тога су-

да врше своју дужност под својом судијском односно чиновничком заклетвом, и стоје у погледу дисциплинске одговорности под својим редовним дисциплинским судом.

§ 10. — Државни суд за заштиту државе стоји под непосредним надзором Министра правде.

Државно тужиштво Државног суда за заштиту државе је непосредно службено подређено Министру правде, коме, поред редовних извештаја, подноси извештај о сваком кривичном предмету по ком је одустао од даљег гоњења.

§ 11. — Државни суд за заштиту државе и Државно тужиштво тога суда воде уписнике и остале помоћне књиге према прописима Главе седме, II, § 187 и сл., Уредбе о пословном реду за редовне кривичне судове од 21 новембра 1929 године, Број 94220 односно према прописима Уредбе о пословном реду за државна тужиштва од 21 новембра 1929 године, Број 94 230, у колико их Претседник суда нађе потребнима за Државни суд за заштиту државе, односно Државни тужилац за Државно тужиштво.

§ 12. — Првостепени суд за Округ београдски примаће и држаће притворенике (истражне затворенике) Државног суда за заштиту државе у својим притворима и на потребном снабдевању, по прописима који важе у погледу његових притвореника, и на начин

на који, према тим прописима, с њима поступа.

У случају потребе, Министар правде одредиће и друге просторије за смештање притвореника (истражних затвореника) Државног суда за заштиту државе, у ком случају ће одредити и начин њихова снабдевања у тим просторијама.

II. Надлежност

§ 13. — Државни суд за заштиту државе надлежан је на подручју целе Краљевине за извиђање и истрагу, за претрес и суђење о кривичним делима из главе XII, §§ 91—98, 100, 102—115, из Главе XVII, § 191, и из Главе XXXI, § 307 Кривичног законика за Краљевину Југославију од 27 јануара 1929 године, и о кривичним делима из чл. 1, 2, 3, 13, 17 и 18 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави од 6 јануара 1929 године, према његовим изменама и допунама по Закону од 1 марта 1929 године, као и другим кривичним делима која су са овима у вези или стицају.

Казнени Законик од 27. јануара, 1929.-I год.:

§ 91. Ко лиши живота или покуша лишити живота Краља или Наследника Престола или Краљевског Намесника, казниће се смрћу.

§ 92. Ко предузме какво дело које иде на то да Краљ или Намесник Престола или Краљевски Намесник буде лишен живота, затворен прогнан из земље или предат непријатељу, казниће се вичитом робијом.

Ко ово учини према члану Краљевског Дома казниће се робијом најмање десет година.

§ 93. Ко делом учини насиље према Краљу или Наследнику Престола или према Краљевском Намеснику казниће се робијом најмање десет година.

Ко ово учини према другом члану Краљевског Дома, казниће се робијом до десет година.

§ 94. Робијом или заточењем казниће се ко предузме какво дело које иде на то:

1. да се силом или претњом, да ће се сила употребити према лицима или стварима, промени државно уређење или ред наслеђа престола;

2. да се Владалац силом збаци или претњом силе спречи да врши своја права и дужности или га принуди да своја права и дужности врши у одређеном циљу;

3. да се незаконито прибави врховна државна власт ради непосредног извршења или њеног преноса на друга лица;

4. да се Краљевина Југославија или неки њен део споји с којом страном државом или да се неки њен део издвоји из целине и постане самостална држава.

§ 95. Ко јавно или растурањем написа, слика или објава наводи или потстрекава на извршење којег од дела из §§ 91.—94. или ко прихвати таква позив, ако нису наступиле какве последице, казниће се робијом или заточењем до пет година.

§ 96. Ако су се више лица договорили да изврше које дело из §§ 91.—94., па дело остане неизвршено, договорачи ће се казнити робијом или заточењем до пет година.

§ 97. Ко у циљу извршења дела из § 91.—94. ступи у односе са владом стране државе или њеним поузданицима или злоупотреби службену власт или скупља или вежба људе, прибавља, спрема или дели оружје, муницију или боевац, казниће се робијом или заточењем до десет година.

У лакшим случајевима суд може применити наређење §-а 33.

§ 98. Ко оснује какво удружење ради убеђивања или потстрекавања других да се насилним путем униште поредак у држави или основи сваког државног поретка као и ко знајући циљ таквог удружења домаћег или иностраног приступи истом као члан или га ма чиме потпомогне или прими од њега какву помоћ, казниће се робијом до десет година или строгим затвором и губитком часних права.

§ 100. Ко јавно излаже порузи или презрењу Владаоца, Његова права, законити ред наслеђа или постојећи облик владавине, казниће се затвором до три године.

Истом ће се казном казнити и ко јавно излаже порузи или презрењу законом признате правне установе: породицу, брак и својину.

Ако је ово излагање учињено на такав начин да се тиме ма ко потстрекне на насилна мењања ових права и правних усанова, учинилац ће се казнити затвором.

За покушај ће се казнити:

§ 102. Робијом ће се казнити:

1. ко тајне државне или исправе или извештаје, за који зна да се у интересу државе у тајности чувају, изда или саопшти страном власти или њеним поузданицима или их објави;

2. ко на штету Краљевине Југославије уништи преиначи или прикрије исправе или доказе о ком правном односу Краљевине према којој страном држави или направи лажне исправе и тиме доведе у опасност интересе Краљевине Југославије.

Ако је које од ових дела учињено из нехата учинилац ће се казнити затвором.

§ 103. Ко поверени му државни посао са каквом страном владом или њеним опуномоћеником сврши на штету Краљевине Југославије казниће се робијом.

Ако је ово дело учињено из нехата учинилац ће се казнити затвором.

§ 104. Ко са владом које стране државе или њеним поузданицима ступи у односе да проузрокује рат против Краљевине Југославије или побуну у самој држави у интересу стране државе, казниће се робијом до десет година.

Ако је услед тога наступио рат или побуна, учинилац ће се казнити вечитом робијом.

§ 105. Држављанин Краљевине Југославије који се у време рата што се против Краљевине или њених савезника води, прими службе у непријатељској војсци или у њој и даље остане и ако на то није примљен, казниће се робијом до петнаест година.

Ако је такав држављанин учествовао и у самом рату као борац казниће се смрћу или вечитом робијом.

§ 106. Ко за време рата против Краљевине Југославије или њених савезника потпомаже непријатеља, вршећи му личне услуге и снабдевање, казниће се робијом до десет година а поред тога може се казнити и новчано.

Ако је ово помагање учињено вољним уписивањем обвезница зајма непријатељске државе, учинилац ће се казнити затвором и новчано у величини уписане своте.

У тексту публикованом у „Службеним Новинама” погрешно у другој алинеји стоји „акција” у место „обвезница”.

§ 107. Робијом до петнаест година казниће се ко за време рата против Краљевине Југославије или њених савезника потпомаже непријатеља тиме:

1. што набавља непријатељу војнике или покуша навести војнике Краљевине Југославије или њених савезника да пређу на непријатељску страну;

2. што прима или прикрива непријатељске уходе или им указује ма какву помоћ ради омогућења ухођења;

3. што потстрекава на побуну, извршење убиства или непокретност војника Краљевине Југославије или њених савезника.

§ 108. Робијом ће се казнити, ко за време рата против Краљевине Југославије или њених савезника наноси врховној војсци штету тиме:

1. што учини да тврђаве, путеви, чувана места и друге утврђене или одбранбене тачке, ратни бродови, благајне, оружнице, ствоаришта оружја, муниције, телеграфи и телефони, мостови, превозна сретства и ваздухоплови животне намирнице и друге ратне потребе у непријатељске руке дођу или их уништи или их неупотребљивим учини, или посредно или непосредно поремети њихову намену;

2. што учини посредно или непосредно, да војска Краљевине Југославије или њених савезника или поједина њена одељења или поједини војници падну непријатељу у руке, или да војна предузећа или војне мере буду ометене или доведене у опасност; и

3. што непријатељу изда или саопшти нацрте ратних операција, тврђава, утврђених места или других места одређених за одбрану или уништи или неупотребљивим учини такве нацрте.

Ако је ово учињено из нехата учинилац ће се казнити строгим затвором и новчано.

§ 109. Ко уходи тврђаве, утврђена места или места одређена за одбрану или прибавља списе, цртеже или извештаје о таквим местима и нацртима ратних операција или у опште о чињеницама, предметима и мерама које се односе на рат или војну одбрану земље за које у опште постоји интерес Краљевине Југославије се у тајности држе, казниће се робијом до десет година.

Ако су таква сазнања или извештаји прибављени ради саопштења којој страни држави или њеним поузданицима посредно или непосредно учинилац ће се казнити робијом до петнаест година.

Ако су ова дела учињена у време рата, учинилац ће се казнити вечитом робијом или робијом најмање десет година.

Ако је саопштење из другог одељка овог §-а учињено из нехата пошто се сазнање прибавило случајно учинилац ће се казнити строгим затвором

§ 110. Ко за време ратне опасности, мобилизације или рата објави нацрте ратних операција тврђава, утврђених места или места одређених за одбрану или у опште извештаје о кретању војних одреда за које постоји интерес државе да се у тајности чувају, казниће се робијом.

Ко ово учини за време мира, казниће се строгим затвором најмање годину дана.

§ 111. Ко за време ратне опасности, мобилизације или рата распростире лажне вести и тиме ремети или доводи у опасност војна предузећа или војне мере, казниће се робијом до десет година или строгим затвором најмање годину дана.

Ако је ово учињено из нехата, учинилац ће се казнити затвором или новчано.

§ 112. Ко за време ратне опасности, мобилизације или рата не испуни закључени уговор о набавкама за потребе војске Краљевине Југославије или њених савезника или га не испуни на време или потпуно и тиме нанесе штету војним мерама, казниће се строгим затвором најмање шест месеци. Ако је ово учињено још и у намери користољубља, учинилац ће се казнити и новчано до 500.000 динара.

Истом ће се казном казнити поднабављачи, посредници, опуномоћеници и други помагачи ових набављача који учине да се уговор о набавкама на горњи начин повреди.

Ко ово учини из нехата казниће се затвором до две године или ночно до 20.000 динара.

§ 113. Ко за време рата смета или спречи какво војно лице у извршењу његове службе казниће се затвором или новчано.

Истом ће се казном казнити и они који оснују у време мира или рата какво удружење чији је циљ поремећење војне дисциплине као и они који постају чланови таквог удружења.

За покушај ће се казнити у оба случаја.

Овако ће се казнити и ко само потстрекава на поремећај војне дисциплине.

§ 114. Ко предузме какву меру ради давања извештаја којој страни држави или њеним поузданицима о војној одбрани Краљевине Југославије казниће се строгим затвором.

За покушај ће се казнити

Ко ово учини у време рата, казниће се робијом до пет година.

Ко сазна за ове мере па о њима не извести полицијску власт казниће се затвором до годину дана или новчано. Истом ће се казном казнити ко

ухвати голуба писмоншу па га не преда општинској, полицијској или војној власти.

Види чл. 16. Зак. о писмоносним голубовима од 12. маја, 1928. год.

§ 115. Ко у Краљевини Југославији или ван њених граница јавно речима списима, сликом или чим другим потстрекава на насилни преврат или иначе на насилни поремећај државног поретка или унутрашње сигурности Краљевине или појединих њених области или ко на исти начин прети применом таквог насиља или ко јавно хвали такав преврат да би тиме другог на његово извршење потстрекао, казниће се робијом до пет година.

Ако су такво потстрекивање, претња или хвалење преврата управљени према чиновницима, службеницима и радницима у држави, обласним или другим самоуправним установама, чиновницима Народне Банке и саобраћајних установа за јавно снабдевање намирницама, огревом, водом и осветлењем, њихов учинилац казниће се робијом до десет година.

Ако се тиме ишло на то да такви чиновници или службеници противзаконо обуставе рад и омету даљу правилну службу у тим надлештвима привремено или стално и на тај начин принуде на промену државног поретка, учинилац ће се казнити робијом.

§ 191. Ко каквом распрскавајућом материјом проузрокује опасност за живот кога лица или опасност у већем обиму за туђу имовину казниће се робијом до десет година.

Ако је учинилац тиме проузроковао опасност за живот више људи, казниће се робијом најмање три године.

Ако је услед тога какво лице живот изгубило или тешко повређено (§§ 178. и 179.) а учинилац је то могао да предвиди, казниће се робијом најмање пет година, а ако је више лица живот изгубило или тешко повређено (178. и 179.), а учинилац је то могао да предвиди, казниће се смрћу или вечитом робијом или робијом најмање десет година.

§ 307. Ко увреди Краља, Наследника Престола или Краљевског Намесника, казниће се затвором најмање три месеца.

Ко увреди ма кога члана Краљевског Дома, казниће се затвором најмање два месеца.

Ко клевета ова лица, казниће се строгим затвором најмање шест месеци.

Закон о заштити јавне безбедности и поретка у држави од 6. јануара, 1929.-I год., са изменама и допунама од 1. марта, 1929.-I год.:

Чл. 1. — Као злочинство у смислу казненог закона сматраће се и ова дела:

1) писање, издавање, штампање, растурање: књига, новина, плаката или објава, којима се иде на то, да се ко потстрекне на насиље према државним властима, и у опште, да се угрози јавни мир или доведе у опасност јавни поредак. Ово важи и за сваку писмену или усмену пропаганду или убеђивање других да треба променити политички или социјални поредак у држави злочином, насиљем или ма којом врстом тероризма;

2) организовање, потпомагање или постајање чланом каквог удружења које би имало за сврху пропаганду комунизма, анархизма, тероризма или удружења за илегално приграбљивање власти као и у опште оно што се садржи у предњој тачци;

3) издавање под закуп или ма у којем виду уступања зграда или просторија за скупљање лица, којима би био циљ припрема или рад за остварење чега од онога, што је изложено у горњим двома тачкама, ако је онај који је зграду или просторију уступио, знао на шта ће се оне употребити;

4) организовање, здруживање или пропаганда, којима се иде на то, да се проузрокује војна побуна, метеж, непослушност или незадовољство код војника или да се грађани или војници не одазивају својим војним дужностима или да се омета, отежава или ограничи производња, поправка или пренос војног материјала или снабдевање војске за њене потребе, као и у опште свака пропаганда против установе војске, као и свака припрема покушај или извршење у циљу да се поруше или пониште објекти, који служе јавном саобраћају, јавним инсталацијама и потребама;

5) стављање у везу са каквом личношћу или каквим друштвом у иностранству у циљу добијања какве помоћи отуда ради припреме за резолуцију или насилну промену садашњег политичког стања у земљи или другог чега у предњим тачкама предвиђенога, као и свако помагање кога иностраног листа или друштва од стране некога са територије наше Краљевине кад то лице или друштво ради против уређења, поретка или јавног мира наше државе;

6) производња или прокупљање оружја, оруђа, справа или експлозива ради којег од напред поменутих циљева као и свако прикривање тих предмета;

7) припрема покушај или извршење убиства ма кога органа власти.

Чл. 2. — Ко учини ма које од кривичних дела изложених у чл. 1. овога Закона, казниће се смрћу или робијом до 20 година. Предмети кривичних дела конфисковаће се.

Они који знају да се припремају злочини, изложени у чл. 1. па о томе на време не извести државну власт, казниће се робијом до 20 година.

У циљу бржег и лакшег утврђивања кривиче допуштено је надлежним властима да врше претрес и ноћу.

Чл. 3. — Ко писањем, штампањем, издавањем или растурањем књига, новина, плаката, објава или слика или на ма који други начин врши пропаганду или иде за тим да створи убеђење или расположење код других, да се неки део Краљевине Југославије издвоји из целине или као самостална држава или да се споји са којом страном државом, или да се промени политички или социјални поредак у Држави, казниће се робијом до пет година, у колико такво дело не потпада под т. 1. чл. 1. овог Закона.

Чл. 13. — Ко распрсквајуће материје или справе или оруђа потребна за њихово справљање гради или другога упућује како да их начини, набави, чува или другоме продаје, ма да зна или мора држати, да су све оне одређене, да се употребе за извршење каквог злочинства поред оних побројаних у чл. 2., овога Закона, казниће се робијом до 5 година.

Чл. 17. — Државни чиновници и службеници, радници војне администрације, службеници самоуправних тела, који појединачно, у већем броју или укупно престану вршити своју службу у циљу штрајка казниће се затвором од 6 месеци до 3 године а подстрекачи и колотоваће и новчано до 10.000.— динара, у колико ова дела неби потпадала под удар којег од других чланова овога Закона

Истом казном казниће се и она лица, која саботажом или пасивном резистенцијом ометају правилан ток поверене им службе или рада.

Министар Унутрашњих Дела ће у споразуму са Министром Војске и Морнарице израдити Уредбу о позивању ових чиновника односно службеника на војну службу у оваквим случајевима.

Чл. 18. — Лица, која покушају спречити друга лица да не раде казниће се истом казном као у чл. 17. овога Закона, ако њихова радња не пређе у какво теже кривично дело.

Истом казном казниће се оваква лица, ако се на позив власти одмах не разиђу с места, где су се недопуштено скупили.

Породични правилник Бр. 3031. од 5. априла, 1930-II год., за чланове Краљевског Дома Краљевине Југославије:

Чл. 1. — Чланови Краљевског Дома Династије Карађорђеве јесу: краљица супруга, живи претци Краљеви у правој линији а из исте Династије са војим супругама, живи потомци Краљеви у правој линији са својим супругама; рођена браћа Краљева и њихови потомци са својим супругама; сестре Краља владоаца и сви женски потомци до удаје; стриц краља Александра I кнез Арсен; кнез Павле са супругом и потомцима, женским потомцима до удаје. —

§ 14. — Ако би које од кривичних дела поменутих у § 13 било кажњиво по одредбама више закона, примениће се строжији закон.

§ 15. — Пред Државним судом за заштиту државе одговараће и она лица која су учинила кривична дела из § 13 у иностранству.

§ 16. — Одредба § 30, одељка 1, тачке 1, Општег дела Кривичног законика не важи за старије малолетнике који су навршили осамнаест година живота.

§ 17. — За дела из чл. 1 Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави може се судити и на казну вечите робије.

III. Поступак

§ 18. — За поступак пред Државним судом за заштиту државе важе прописи Законика о судском кривичном поступку за Краљевину Југославију од 16 фебруара 1929 године, осим оних који по својој природи не могу важити за поступак пред овим судом или који су у противности са наређењима овога Закона.

§ 19. — Кривични поступак пред Државним судом за заштиту државе може се покренути и продужити само по предлогу Државног тужиоца тога суда. Не важе прописи Законика о судском кривичном поступку који се тичу приватног тужиоца, као и приватног учесника у погледу његових права предвиђених у §§ 1, 53 и 54 тога Законика.

§ 20. — О захтеву за изузеће целог суда, претседника суда, или толиког броја судија да се не може саставити веће, одлучује општа седница, у којој морају бити најмање две трећине судија.

О захтеву за изузеће појединих судија одлучује већа, у ком судија који се изузима не може суделовати.

§ 21. — О захтеву за изузеће Државног тужиоца одлучује Министар правде.

§ 22. — Државни тужилац Државног суда за заштиту државе врши послове које врши држави тужилац пред Окружним судом, у колико ови по природи Државног суда за заштиту државе нису искључени. У његов круг рада спада покретање извиђаја и истраге због кривичних дела покренутих у § 13, као и подизање оптужбе и њено заступање на главном претресу.

Државни тужилац Државног суда за заштиту државе покреће кривични поступак по својој слободној оцени.

§ 23. — У случају обавезе одбране (§ 60 Законика о судском кривичном поступку), оптуженик мора имати браниоца тек после предате оптужнице.

Пред Државним судом за заштиту државе, окривљеник може имати само једног браниоца.

§ 24. — Бранилац има право да разматра списе тек после предате оптужнице.

Окривљеник може са својим браниоцем, и пре и после предате оптужнице, општити само у присуству истражног судије или, изузетно, судијског помоћника кога истражни судија одреди.

После отварања главног претреса, оптуженик може општити са својим браниоцем тек пошто се испитају сви оптуженици. Претседавајући већа, који одређује место, време и начин тога општења, може, према своме нахођењу, одредити ког члана већа да томе присуствује.

§ 25. — Државни суд за заштиту државе води главни претрес и изриче пресуде у већу од седам а друге одлуке доноси у већу од пет судија (чланова или заменика).

§ 26. — Судијска већа за поједине предмете саставља Претседник суда, и одређује им председавајуће, по правилу, између оних судија који су стално на дужности у суду. Претседавајући већа морају бити по судијском рангу старији од чланова већа.

§ 27. — Претседник суда одређује истражне судије за поједине истраге само између оних судија који су стално на дужности у суду или који су, према одредби § 4, одређени на стално вршење послова истражног судије.

§ 28. — За достављање судских одлука, на територији на којој Законик о судском кривичном поступку од 16 фебруара 1929 године још није ступио на снагу, важе досадашњи прописи.

§ 29. — За полицијске извиђаје (ислеђења), на територији на којој Законик о судском кривичном поступку од 16 фебруара

1929 године још није ступио на снагу, важе досадашњи прописи.

И на територији на којој важи Законик о судском кривичном поступку од 16 фебруара 1929 године, полицијске власти сматрају се извиђајним (иследним) властима за кривична дела за која је надлежан Државни суд за заштиту државе, једнако као што су то срески судови, и овлашћене су да приберу све доказе (испитивања — без заклетве, претресе стана и лица, увиђаје) о тим кривичним делима, који ће Државном тужиоцу Државног суда за заштиту државе дати основицу за одлуку о том да ли ће гоњење продужити или од тога одустати, а које и Државни суд за заштиту државе може употребити оцењујући кривицу окривљеникову. Што се, пак, тиче обдукције, ако је хитно потребна, полицијска власт, на територији на којој важи Законик о судском кривичном поступку од 16 фебруара 1929 године, замолиће, и не чекајући предлог Државног тужиоца Државног суда за заштиту државе, надлежни Окружни, односно Срески суд, да је обави. Исто важи и за испит под заклетвом, ако је хитно потребан.

§ 30. — Окружни и срески судови, на територији на којој важи Законик о судском кривичном поступку од 16 фебруара 1929 године, као и полицијске власти на територији целе државе, кад приме пријаву (доставу) или иначе дознаду за кривично дело за које је надлежан Државни суд за заштиту државе, имају дужност да одмах пошаљу препис пријаве (доставе), односно препис првог свог званичног извештаја (рапорта), Државном ту-

жиоцу Државног суда за заштиту државе, и да, не чекајући његове предлоге (наредбе), изврше све најпотребније извиђаје, па да му затим одмах непосредно пошаљу оригиналне извиђајне списе.

Извиђаје треба ограничити само на то да се трагови кривичног дела сачувају, да се учиниоци или саучесници не сакрију или не побегну, и да се, поред саслушања њиховог, прикупе најпотребнији подаци о кривици и одбрани окривљениковој.

§ 31. — Државни тужиоци у седишту окружних судова на територији на којој важи Законик о судском кривичном поступку од 16 фебруара 1929 године, кад приме пријаву (доставу) о кривичном делу за које је надлежан Државни суд за заштиту државе, дужни су да је упуте Окружном или Среском суду, надлежном за извиђаје, на даљи рад у смислу § 30, и не могу суду стављати предлог да се изјави ненадлежном, нити му упућивати друге какве предлоге.

§ 32. — Ако Државни тужилац Државног суда за заштиту државе, по примљеној пријави односно у току или по довршењу извиђаја, са разлога што сматра да дело не спада у надлежност Државног суда за заштиту државе, упути кривични предмет редовном суду на надлежни поступак, па ако тај суд нађе, у току главног претреса, према садржају раније или на главном претресу утврђених чињеница, да у делу ипак стоје обележја кривичног дела за које је, према одредби § 13, надлежан Државни суд за заштиту држа-

ве, суд ће прекинути претрес образложеним решењем, и послати решење са списима Државном тужиоцу Државног суда за заштиту државе. Ако се овај Државни тужилац не сагласи са мишљењем суда изнетим у решењу, затражиће од Државног суда за заштиту државе да о томе донесу своју одлуку. Ову одлуку Државни суд за заштиту државе доноси у седници, изузетно, у већу од седам судија, и та је одлука обавезна, како за Државног тужиоца Државног суда за заштиту државе тако и за редовни суд.

§ 33. — Државни тужилац Државног суда за заштиту државе, по примљеној пријави као и у току или по довршењу извиђаја, може кривични предмет за који је, према § 13, надлежан Државни суд за заштиту државе, уступити на редован поступак, било у целости или у појединим деловима, државном тужиоцу, односно суду, који би иначе за то био надлежан.

Ако државни тужилац Државног суда за заштиту државе, пошто је код Државног суда за заштиту државе већ отворена или довршена истрага, предложи томе суду да се поступање по делу за које је, према § 13, надлежан Државни суд за заштиту државе, било у целости или у појединим деловима, уступи на редован поступак суду који би иначе био надлежан, истражни судија ће по том предлогу и поступити.

§ 34. — Државни тужилац државног суда за заштиту државе може кривични предмет који је уступљен на редован поступак, у сва-

ко доба до отварања главног претреса, повући у своју надлежност, и поново га вратити на редован поступак.

§ 35. — Државни тужилац Државног суда за заштиту државе, подnoseћи овом суду предлог за отварање истраге против одређеног лица, може му уједно предложити да се вођење истраге повери суду који би иначе за то био надлежан, односно, на територији на којој важи Законик о судском кривичном поступку од 16 фебруара 1929 године, и којем Среском суду.

Истражни судија Државног суда за заштиту државе, управљајући своје, по предлогу Државног тужиоца, донето решење о отварању истраге, односно наређењу истражног затвора, Окружном односно Среском суду коме Државни суд за заштиту државе поверава вођење истраге, замолиће дотични суд да окривљенику, по свестраном испиту о његовој кривици и одбрани, саопшти његово решење о отварању истраге односно наређењу истражног затвора, и даље поступи по § 100 Законика о судском кривичном поступку.

Ако би се, по испиту окривљеника и по саопштењу решења о отварању истраге односно наређењу истражног затвора, стање ствари, по мишљењу судије коме је поверено вођење истраге, изменило тако да не би било даљег основа за истрагу и истражни затвор, тај судија известиће одмах Државни суд за заштиту државе, и послати му записник о испиту окривљеника, не прекидајући даљи рад. Овако ће тај судија поступити и у случају

жалбе или молбе окривљеникове. У оба случаја, одлуку о томе доноси Државни суд за заштиту државе.

§ 36. — Због кривичних дела поменутих у § 13 мора се одредити притвор односно истражни затвор, ако закон за то дело прописује смртну казну или казну вечите робије, или оставља суду избор између тих казни и које друге казне, као и онда ако је у закону као највећа мера предвиђена робија преко десет година.

Веће Државног суда за заштиту државе може у случајевима који траже особите обзире, допустити да се окривљеник пусти у слободу уз услове § 130 Законика о судском кривичном поступку, по потреби и уз јемство, које ће веће одредити по слободној оцени.

§ 37. — Против притвора одређеног од извиђајних власти, судских или полицијских, нема жалбе. Ове власти не могу без наредбе Државног тужиоца Државног суда за заштиту државе укинути притвор који су одредиле својом писменом наредбом (решењем).

§ 38. — У случају притвора, извиђаји се морају завршити у року од осам дана од дана притварања. Изузетно, са важних разлога, Државни суд за заштиту државе може тај рок по предлогу Државног тужиоца код Државног суда за заштиту државе, а на основу списка, продужити најдаље до једног месеца.

Исто тако, Државни суд за заштиту државе може, како свом истражном судији тако

и судији редовног суда коме поверава вођење истраге, са важних разлога продужити до четрнаест дана и рок за саслушања пратвореног окривљеника, предвиђен у § 118 Законика о судском кривичном поступку, рачунајући га од часа кад је притвореник спроведен суду.

§ 39. — Судови и власти поменуте у § 30 код којих се окривљеник налази у притвору или истражном затвору неће га отпремити ни којем суду, па ни Државном суду за заштиту државе, и ако би окривљеник то захтевао, док не стигне наредба Државног тужиоца при државном суду за заштиту државе, односно Државног суда за заштиту државе.

§ 40. — О жалби на наредбу (решење) истражног судије Државног суда за заштиту државе којом се отвара истрага или наређује истражни затвор решава Државни суд за заштиту државе.

Исто тако, ако Државни тужилац Државног суда за заштиту државе предложи да се против неког окривљеника отвори истрага или одреди истражни затвор, а истражни судија није сагласан са тим предлогом, затражиће одлуку Државног суда за заштиту државе.

§ 41. — О продужењу истражног затвора, у случају § 129, одељка 3, Законика о судском кривичном поступку, одлучује Државни суд за заштиту државе по својој оцени, не везујући се за рок прописан том законском одредбом.

§ 42. — Поред случајева предвиђених у § 176 Законика о судском кривичном поступку у погледу заклетве сведока у току извиђаја или истраге, надлежна судска иследна власт заклеће сведока по саслушању, кад треба утврдити кривицу окривљеника који таји, ако против заклетве нема законских сметња.

§ 43. — Сопштавањем оптужнице окривљенику или његовом браниоцу, ова стаје на снагу.

Ако је окривљеник у затвору ван седишта Државног суда за заштиту државе, оптужница се доставља окривљенику најдаље за осам дана од дана кад ју је примио Државни суд за заштиту државе.

§ 44. — Казне као и све мере предвиђене у §§ 229 и 230 Законика о судском кривичном поступку одређује сам председавајући већа.

Ако оптуженик, и поред опомене председавајућег већа, продужи да се непристојно влада, или ако теже наруши ред, председавајући већа га може одмах за све време трајања претреса уклонити из заседања. У овом случају прочитаће се записник о његовом испиту у припремном поступку.

§ 45. — За дела из § 231 Законика о судском кривичном поступку, сам председавајући већа изриче казне. Новчану казну одмерава према својој оцени.

У случају трећег одељка § 231 Законика о судском кривичном поступку, Државни суд за заштиту државе може свакоме одузети о-

влашћење да долази пред судове као заступник или бранилац по кривичним предметима, и то за време и преко шест месеци.

§ 46. — Против казни које је изрекао председавајући већа, као и против његових мера које се тичу руковођења претреса и одлука о допуштености питања (§§ 228 и 257 Законика о судском кривичном поступку), не може се тражити решење суда.

Решење суда може се тражити кад председавајући већа одбије предлог које странке да се допуни доказ или да се прибере какав нови доказ.

§ 47. — Претседавајући већа на главном претресу може садржину појединих исправа, записника или других писама, извештаја и аката, по својој оцени, и усмено објавити, ако би се читањем целог списа нанела штета државним интересима.

§ 48. — Записници поменути у § 263 Законика о судском кривичном поступку, као и записници о саслушању осумњичених лица, сведока и вештака састављени пред полицијским властима целе Државе, могу се прочитати на главном претресу и онда кад то предложи једна од странака а председавајући већа за главни претрес се с тим сагласи, или кад то председавајући већа по својој дискреционој власти нађе потребним за изналажење материјалне истине. Ако се председавајући не сагласи са предлогом које странке, одлучује суд.

Исто тако, на главном претресу могу се читати записници о казивању јавних органа

ка осведока и у случају поменутом у последњој реченици другог става § 263 Законика о судском кривичном поступку.

§ 49. — Претседавајући већа на главном претресу може, ради увиђаја и прибављања вештачког мишљења (§ 265 Законика о судском кривичном поступку), одредити како којег члана већа тако и ког другог судију.

§ 50. — Ако се у току главног претреса покаже да утврђене чињенице имају обележје другог кривичног дела за које су надлежни редовни судови, Државни суд, за заштиту државе пресудиће и о том делу, без обзира на правну оцену дела по оптужби Државног тужиоца.

§ 51. — За осуду у смислу 1 одељка § 282 Законика о судском кривичном поступку није потребна једногласност свих чланова судијског већа, већ је довољна апсолутна већина гласова, и суд ће је, осим случаја из § 61., одмах поднети, са својим мишљењем и списима, непосредно Министру правде.

§ 52. — Против пресуде и других одлука Државног суда за заштиту државе, као и против оптужнице државног тужиоца тога суда нема правног лека.

§ 53. — О захтеву за понављање кривичног поступка због кривичних дела о којима је донео решење или пресуду Државни суд за заштиту државе одлучује сам тај суд по саслушању Државног тужиоца.

§ 54. — Заводе у којима ће се извршавати казне лишења слободе изречене од Државног суда за заштиту државе одређиваће Министар правде.

§ 55. — Одлуке у случајевима предвиђеним у §§ 418 и 430 Законика о судском кривичном поступку доноси Државни суд за заштиту државе.

§ 56. — Наплату новчаних казни и трошкова кривичног поступка по пресуди или решењу Државног суда за заштиту државе извршиће по постојећим прописима редовне судске или друге власти које би иначе биле за то надлежне. Државни суд за заштиту државе достављаће им оверене прописе својих пресуда и решења, са списковима трошкова кривичног поступка.

§ 57. — Молбе за помиловање у смислу прописа § 432 Законика о судском поступку подносе се Државном суду за заштиту државе, а овај их, ако нађе особито важне разлоге за помиловање, спроводи, са својим мишљењем, непосредно Министру правде.

§ 58. — Слободан долазак у смислу § 462 Законика о судском кривичном поступку допушта Министар правде, пошто саслуша мишљење Државног тужиоца код Државног суда за заштиту државе .

§ 59. — Против отсутног или одбеглог учиниоца ког од кривичних дела поменутих у

§ 13 Државни суд за заштиту државе може, по спроведеној истрази, држати главни претрес и изрећи пресуду у његовом отсуству, иако се он у току истраге није могао испитати. Ради одбране отсутног или одбеглог лица, Државни суд за заштиту државе поставиће му по службеној дужности браниоца, ако га он сам или лица поменута у другом одељку § 57 Законика о судском кривичном поступку не би изабрали.

§ 60. — За достављање позива отсутним и одбеглим лицима за истрагу и главни претрес важи пропис чл. 21 Законика о заштити јавне безбедности и поретка у држави.

§ 61. — У отсуству осуђено лице може, ако се врати, поднети Државном суду за заштиту државе захтев за поновљење поступка, по коме ће Државни суд за заштиту државе поступити, према прописима §§ 366 и сл. Законика о судском поступку. Овим поновним поступком неће се заустављати извршење казне лишења слободе.

Већ издржана казна лишења слободе у рачунава се, ако у отсуству осуђено лице буде понова осуђено на казну лишења слободе. За случај промене врсте казне, суд поступа по слободној оцени у погледу трајања казне.

Смртна осуда изречена у отсуству неће се предлагати ради помиловања у смислу § 283 Законика о судском кривичном поступку. Но чим се осуђеник врати или падне у руке нашим властима, смртна осуда губи снагу, и понављање поступка покреће се по службеној дужности, тако да се кривични предмет враћа у стање истраге.

§ 62. — Сви судови и све државне и самоуправне власти даваће помоћ Државном суду за заштиту државе и Државном тужиоцу тога суда.

§ 63. — За накнаду штете Држави због кривичних дела поменутих у § 13 и забрану над имовином лица окривљених због таквих дела важе прописи Закона од 14 септембра 1929 године, о накнади штете Држави због дела велеиздаје и о забрани над имовином лица окривљених због таквих дела.

IV. Прелазна и завршна наређења

§ 64. — Прописи овога Закона важе и за кривична дела учињена пре његовог ступања на снагу, ако о тим делима није суд првог степена још изрекао пресуду.

§ 65. — Овлашћује се Министар правде да, према указаној потреби, изда Уредбу за извршење овог Закона као и за даље потребне измене и допуне Законика о судском кривичном поступку, ради његове примене у државном суду за заштиту државе.

§ 66. — Овај Закон добија обавезну снагу на дан кад се обнародује у „Службеним новинама“. Од тога дана престају важити Закон о Државном суду за заштиту државе од 31 децембра 1929 године, Уредба од 4 јануара 1930 године, о извршењу Закона о државном суду за заштиту државе, као и сви други прописи, у колико су противни одредбама овог Закона.

ЗАКОН

о накнади штете Држави због дела велеиздаје и о забрани над имовином лица окривљених због таквих дела

од 14. септембра, 1929.-1 год.

Чл. 1. — Лице осуђено због којег од кривичних дела споменутих у члану 13. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави дужно је да накнади Држави сву непосредну или посредну штету проузроковану јој овим делом, а поред тога још и дати Држави примерену имовинску задовољштину, коју ће суд одредити по слободној оцени, уваживши све прилике појединог случаја.

Потраживања споменута у првом ставу не застарују за три године, већ вреди за њих редовни застарни рок.

Чл. 2. — За обезбеђење (осигурање) права Државе на накнаду штете предвиђеног у члану 1., Државни суд за Заштиту Државе наредиће, на предлог државног тужиоца, забрану над покретном и непокретном имовином осумњиченог, која се налази у нашој држави, ако по извиђеним чињеницама постоји основана сумња, да је он скривио које од дела споменутих у члану 1. Закона о заштити јавне безбедности и поретка у држави.

Суд ће, пре него што донесе ову одлуку, преслушати осумњиченог о разлозима и доказима сумње, ако је он у нашој држави, а зна се за његово боравиште.

Суд ће на предлог државног тужиоца, још пре него ли донесе своју одлуку о забрани, наредити потребне мере да се привремено обезбеди имовина осумњиченог.

Чл. 3. — Закључак о дозвољеној забрани доставиће се државном тужиоцу и осумњиченоме или његовом законитом заступнику. Ако осумњичени не борави у нашој држави, а нема ни законитог заступника у нашој држави, доставиће се закључак староцу (скрбнику), кога ће му Државни Суд у исто време по службеној дужности поставити. Ако су стављене пд забрану непокретнине или тражбине укњижене у јавној књизи, наредиће се у исто време забелешка ове забране у земљишним књигама (грунтовници), односно у погледу непокретнина, које се налазе у Србији или тражбина укњижених на таквим непокретнинама, прибелешка у смислу §§ 393. до 397. Законика о поступку судском у грађанским парницама за Краљевину Србију.

Закључак о забрани треба објавити једанпут у „Службеним Новинама“ и у службеном листу оне бановине, у чијем се подручју налази имовина стављена под забрану.

Доставом закључка осумњиченом, односно његовом законитом заступнику или староцу, губи осумњичени право да располаже овом имовином све дотле, док траје ова забрана. Тиме се не дира у права трећих лица,

стечена пре наређене забране, уколико се ово стицање не може побијати по општим прописима о праву побијања правних дела.

Чл. 4. — Државни Суд за Заштиту Државе известиће о наређеној забрани онај суд, који би био надлежан за вођење старатељства (туторства односно скрбништва) у погледу осумњиченог. Тај ће суд управљати са имовином стављеном под забрану као и са имовином одсутнога. Суд ће поставити управитеља имовине, ако је то потребно.

Чл. 5. — Лица, која по закону имају право да траже издржавање од осумњиченог, добиће га из прихода имовине стављене под забрану, ако живе у нашој држави и ако им је то издржавање потребно, а нису сама учесници у кривичном делу као потстрекачи или помагачи.

О таквој молби одлучује суд споменут у члану 4. Суд ће пре него што донесе ову одлуку саслушати државног заступника (државног правобраниоца).

Чл. 6. — Државни суд за заштиту Државе узимаће потраживања поменута у члану 1. у претрес и пресуђивање у кривичном поступку, ако се Држава са својим захтевима као приватни учесник придружи кривичном поступку, колико се извиђањем и утврђивањем таквог потраживања не би одвише одуговлачило довршење кривичног поступка.

Државу заступа у погледу ових захтева државни заступник (државни правобранилац).

Чл. 7. — Ако Државни суд нађе да је окривљеник крив за које од кривичних дела поменутих у члану 1., онда ће по правилу у пресуди одмах изрећи и о потраживању Државе споменутом у члану 1. овог закона, ако се је Држава као приватни учесник придружила кривичном поступку. Но ако суд држи, да подаци кривичнога поступка не пружају поуздан основ за пресуђење овог приватноправног потраживања, онда ће Државу за ово потраживање упутити на грађанску парницу.

У осталом примењиваће се и овде прописи о приватноправним потраживањима, које предвиђа кривични поступак који вреди за поступак пред Државним Судом.

Чл. 8. — Државни Суд за Заштиту Државе надлежан је и за грађанске парнице покренуте о потраживањима споменутих у члану 1. Он одлучује у овим стварима у већу од пет судија. У већу председава председник Државног Суда или његов заменик, а када је један и други спречен, по рангу најстарији члан већа. Чланови већа, осим председника односно његовог заменика, и њихови заменици, којих мора бити исто толико колико и чланова, бирају се у пуној седници свих чланова Државног Суда и њихових заменика коцком.

Државни Суд за Заштиту Државе расправљаће и одлучиваће о таквим парницама по прописима Законика о судском поступку у грађанским парницама од 13. јула 1929. године, који важи за поступак пред зборним судовима првога степена.

При одлучивању о таквом потраживању, веће је, у погледу питања кривње односно

урачунљивости кривичног дела, везано за осуђујући кривичну пресуду.

Одлуке Државног суда о споменутим захтевима извршне су.

Чл. 9. — Држава ће наплатити потраживање, које јој буде досуђено кривичном или грађанском пресудом из имовине узете под забрану, а оно што евентуално преостане од имовине, пошто се Држава потпуно намирила вратиће се осуђенику или његовим наследницима, пошто се одбију трошкови управе и приходи уступљени за издржавање лица споменутих у члану 5.

Наплата потраживања Државе извршиће се административним путем.

Ако се окривљеник ослобађа оптужбе или се је поступак против њега обуставио, укинуће се забрана, а имовина узета под забрану вратиће се окривљенику или његовим наследницима. При томе одбиће се осим прихода уступљених за издржавање само још и они трошкови око управе, које би и сам окривљеник морао имати, управљајући уредно својом имовином.

Одлуке о укидању забране доноси Државни Суд за Заштиту Државе.

Чл. 10. — Овај закон ступа у живот и добија обавезну снагу када се обнародује у „Службеним Новинама“.

Обнародован у Бр. 224. — ХС „Службених новина“ од 25. септембра, 1929. — I год.

Јов. Ђ.
38588